«Uçaklarda İşlenen Suçlar ve Diğer Bazı Eylemlere İlişkin» 14 Eylül 1963 Tarihli Tokyo Sözleşmesine Katılmamızın Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun

(Resmî Gazete ile yayımı : 4 . 5 . 1975 - Sayı : 15226)

No.
1889

Kabul tarihi
17 . 4 . 1975

MADDE 1. — «Uçaklarda işlenen suçlar ve diğer bazı eylemlere ilişkin» 14 Eylül 1963 tarihli Tokyo Sözleşmesine katılmamız uygun bulunmuştur.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

UÇAKLARDA İŞLENEN SUÇLAR VE DİĞER BAZI EYLEMLERE İLİŞKİN SÖZLEŞME

Bu Sözleşmeye taraf olan Devletler aşağıdaki hükümler üzerinde anlaşmışlardır :

Bölüm I. - Sözleşmenin kapsamı.

MADDE — 1.

1. Bu Sözleşme,

a) Ceza kanunlarını ihlâl eden suçlara;

b) Bir suç teşkil etsin veya etmesin, uçağın veya içindeki şahısların veya malların güvenliğini tehlikeye düşürebilecek veya düşüren, uçak içindeki düzen ve disiplini bozan fiillere; uygulanır.

2. III ncü bölüm hükümleri saklı kalmak şartiyle, bu Sözleşme, Âkit Devletlerden birinde tescil edilmiş bir uçakdaki bir şahıs tarafından, uçuş halinde veya açık deniz yüzeyinde veya herhangi bir Devletin ülkesi dışındaki bir bölge yüzeyinde işlenen suçlar veya tamamlanan fiillere uygulanır.

3. Bu Sözleşmenin amaçları bakımından, bir uçak, motor gücünün kalkış maksadiyle kullanılmaya başlamasından inişin son bulduğu ana kadar uçuş halinde sayılır.

4. Bu Sözleşme askerî amaçlarla ve gümrük veya polis hizmetlerinde kullanılan uçaklara uygulanmaz.

MADDE — 2.

Dördüncü madde hükümlerini haleldar etmemek ve uçağın veya içindeki şahısların veya malların güvenliğinin icapları saklı kalmak şartiyle, işbu Sözleşmenin hiçbir hükmü, siyasî mahiyetteki veya ırk veya din ayırımı üzerine müesses ceza kanunlarına aykırı suçlar halinde herhangi bir tedbir alınmasına yetki verir veya işlem yapılmasını gerektirir bir anlamda yorumlanamaz.

Bölüm II - Kaza yetkisi.

MADDE — 3.

1. Uçağın tescilli bulunduğu Devlet, uçak içinde işlenen suçlarda ve ika edilen fiillerde kaza yetkisini haizdir.

2. Her Âkit Devlet, tescil eden Devlet sıfatiyle, sicilinde kayıtlı uçaklarda işlenen suçlarda kaza hakkını kullanmak maksadiyle, yetkisini tesis sadedinde gerekli tedbirleri alır.

3. İşbu Sözleşme, millî kanunlar uyarınca kullanılan hiçbir cezaî kaza yetkisini ortadan kaldırmaz.

MADDE — 4.

Uçağın sicilinde kayıtlı bulunmadığı bir Âkit Devlet, uçakta işlenen bir suç dolayısiyle ceza yetkisini kullanmak maksadiyle, uçuş halindeki bir uçağa aşağıdaki haller dışında müdahalede bulunamaz:

a) Bu suçun neticeleri anılan Devletin ülkesinde hasıl olmuş ise;

b) Bu suç anılan Devletin bir uyruğu tarafından veya o Devlet uyruğuna karşı veya o Devlette daimî ikâmetgâhı bulunan bir şahıs tarafından veya ona karşı işlenmişse;

c) Bu suç anılan Devletin güvenliğini tehlikeye düşürüyorsa;

d) Bu suç anılan Devlette yürürlükte olup uçakların uçuşu veya manevrasına müteallik kural veya nizamların bir ihlâli mahiyetinde ise;

e) Çok taraflı bir milletlerarası anlaşma gereğince anılan Devlete düşen bir yükümlülüğü yerine getirmek için bu yetkinin kullanılması gerekliyse.

Bölüm III. - Uçak kaptanının yetkileri.

MADDE — 5.

1. Bu bölümdeki hükümler, tescil eden Devletin hava sahasında veya açık deniz üzerinde ya da hiçbir Devlet ülkesine ait olmayan bir bölge üzerinde uçan bir uçak içindeki bir şahıs tarafından işlenen veya tamamlanan veya işlenmek veya tamamlanmak üzere olan suçlar ve fiillere tatbik edilemez.

Son kalkış noktası veya planlanan müteakip iniş noktasının tescil eden Devletten başka bir Devlet ülkesinde olması, veya uçağın, aynı şahıs içinde bulunduğu halde müteakip merhale olarak tescil eden Devletten başka bir Devlet hava sahasında uçması halleri hariçtir.

2. 1 nci maddenin 3 ncü paragrafı hükümleri saklı kalmak şartiyle, işbu bölümdeki anlamda bir uçak, bindirme ve yükleme tamamlandıktan sonra, bütün dış kapılarının kapanmasından itibaren, indirme ve boşaltma maksadiyle bu kapılardan birinin açılması anına kadar uçuş halinde kabul edilir. Mecburi iniş halinde, uçak içinde vuku bulan suçlar ve fiiller muvacehesinde, bir Devletin yetkili makamı uçağın ve içindeki şahıs ve malların sorumluluğunu üzerine alıncaya kadar, işbu bölüm hükümleri cari olmaya devam eder.

MADDE — 6.

1. Uçak kaptanı, uçak içindeki bir şahsın 1 nci maddenin 1 nci paragrafında öngörülen bir suç veya fiili işlediği veya tamamladığı veya işlemek veya tamamlamak üzere olduğu yolunda muhik bir kanaate sahip olması halinde, bu şahsa karşı, zorlama tedbirleri dâhil olmak üzere, aşağıdaki maksatlar için gerekli, makûl tedbirleri alabilir:

a) Uçağın veya içindeki şahısların veya malların güvenliğini temin;

b) Uçak içindeki düzen ve disiplini muhafaza;

c) Anılan şahsın yetkili makamlara teslim edilmesini veya işbu bölüm hükümleri uyarınca uçaktan indirilmesini temin.

2. Uçağın kaptanı, almak hakkına sahip bulunduğu zorlama tedbirlerini tatbik zımnında, mürettebatın diğer üyelerinden yardım isteyebilir veya onlara müsaade verebilir ve, mecbur etmemek şartıyle, yolcuların yardımını isteyebilir veya onlara bu yolda müsaade verebilir. Bu müsaade olmadan da, mürettebattan herhangi bir üye veya yolculardan herhangi biri, uçağın veya içindeki şahısların veya malların güvenliğini temin için derhal alınması gerektiğine haklı nedenlerle her türlü makûl önleyici tedbiri alabilir.

MADDE — 7.

1. 6 nci madde hükümleri uyarınca bir şahıs hakkında alınmış olan zorlama tedbirlerinin uygulanması uçağın indiği herhangi bir noktada sona erer.

Aşağıdaki durumlar hariçtir :

a) Bu nokta Âkit olmayan bir Devletin ülkesinde ise ve bu Devletin yetkili makamları ilgili şahsın indirilmesine müsaade etmiyorlarsa veya zorlama tedbirleri, bu şahsın 6 nci maddenin 1, (c) paragrafı uyarınca yetkili makamlara teslimi maksadiyle alınmamışsa;

b) Uçak mecburî iniş yapmış ve uçağın kaptanı ilgili şahsı yetkili makamlara teslim edebilmek imkânına sahip değilse;

c) İlgili şahıs zorlama tedbirleri altında bu noktadan öteye götürülmesine rıza gösterirse.

2. — Uçağın kaptanı en kısa müddet zarfında ve mümkünse, içinde 6 nci madde hükümleri uyarınca zorlama tedbirine tabi tutulmuş bir şahısla birlikte uçağın iniş yapacağı Devlet ülkesine inmeden önce, anılan Devlet yetkili makamlarını, uçakta zorlama tedbiri uygulanan bir şahsın bulunduğundan ve bu tedbirin nedenlerinden haberdar etmek zorundadır.

MADDE — 8

1. — Uçak kaptanı, 6 ncı maddenin 1 nci paragrafının (a) veya (b) fıkraları bakımından gerekli gördüğü takdirde, 1 nci maddenin 1 (b) paragrafında öngörülen bir fiili işlediğine veya işlemek üzere olduğuna, makûl nedenlerle inandığı bir şahsı, uçağın iniş yaptığı herhangi bir devlet ülkesinde uçaktan indirebilir.

2. — Uçak kaptanı, bu madde uyarınca, ülkesinde herhangi bir şahsı uçaktan indirdiği devletin yetkili makamlarına, bu indirme olayı ve nedenleri hakkında rapor verir.

MADDE — 9

1. — Uçak kaptanı, uçağın içinde, uçağın tescil edildiği Devletin ceza kanunlarına göre ciddi bir suç teşkil ettiği kanaatinde olduğu bir fiili ika ettiğine makul nedenlerle inandığı herhangi bir şahsı, uçağın ülkesine indiği herhangi bir Âkit Devletin yetkili makamlarına teslim edebilir.

2. — Uçak kaptanı, en kısa süre içinde ve mümkünse, bir önceki paragraf hükümleri uyarınca teslim etmek niyetinde olduğu şahıs uçakta bulunduğu halde bir Âkit Devletin ülkesine iniş yapmadan önce, o devletin yetkili makamlarına, bu şahsı teslim etmek niyetini ve bunun nedenlerini bildirir.

3. — Uçak kaptanı, bu madde hükümleri gereğince sanığın teslim edildiği yetkili makamlara, uçağı tescil eden Devletin kanunlarına uygun olarak sahip bulunduğu delil ve bilgileri verir.

MADDE — 10

İşbu sözleşmeye uygun olarak alınan tedbirler dolayısıyle ne uçak kaptanı, diğer herhangi bir mürettebat, herhangi bir yolcu, uçağın sahibi veya işleticisi, ne de uçuşun adına yapılmış olduğu şahıs, hakkında bu tedbirlerin alındığı şahsın maruz kaldığı muamelelerle ilgili herhangi bir kovuşturmada sorumlu tutulamaz.

Bölüm IV. — Uçağın Kanun dışı yollarla ele geçirilmesi.

MADDE — 11

1. — Kanunsuz şekilde, şiddet veya şiddete başvurma tehdidiyle, uçaktaki bir şahıs, uçuş halindeki bir uçağın faaliyetini engellediği, kontrolunu ele geçirdiği veya kontrolu altına aldığı, veya böyle bir fiili tamamlamak üzere olduğu takdirde, Âkit Devletler, uçağın kontrolunu meşru kaptanına geri vermek veya onun, uçağı kontrola devam etmesini sağlamak için bütün uygun tedbirleri alırlar.

2. — Bir önceki paragrafta öngörülen durumlarda, uçağın iniş yaptığı Âkit Devlet, yolcuların ve mürettebatın, mümkün olur olmaz yollarına devam etmelerine müsaaade verir ve uçağı ve yükünü meşru sahiplerine iade eder.

Bölüm V. — Devletlerin Yetkileri ve Yükümlülükleri.

MADDE — 12

Herhangi bir Âkit Devlet, diğer bir Âkit Devletin sicilinde kayıtlı bir uçağın kaptanının, herhangi bir şahsı 8 nci maddenin 1 nci paragrafı uyarınca uçaktan indirmesine müsaade etmek zorundadır.

MADDE — 13

1. — Herhangi bir Âkit Devlet, uçak kaptanının 9 ncu maddenin 1 nci paragrafı uyarınca teslim ettiği herhangi bir şahsı teslim almak zorundadır.

2. — Herhangi bir Âkit Devlet, şartların gereği olarak gördüğü takdirde, teslim aldığı veya 11 nci maddenin 1 nci paragrafında öngörülen bir fiili işlediğinden şüphelenilen bir şahsı gözaltına alır veya muhafazası için gerekli diğer tedbirleri alır. Gözaltına alma ve diğer tedbirler, o Devletin kanunları uyarınca olur, fakat, sadece ceza yargılaması veya iade işlemlerinin başlatılmasını mümkün kılmak için gerekli makul bir süre boyunca devam edebilir.

3. — Önceki paragraf uyarınca gözaltına alınan bir şahsın, vatandaşı olduğu Devletin en yakındaki ilgili temsilcisiyle derhal irtibat kurmasına yardımcı olunur.

4. — 9 ncu maddenin 1 nci paragrafı hükümleri uyarınca bir şahsın teslim edildiği veya bir uçağın, 11 nci maddenin 1 nci paragrafında öngörülen bir fiilin işlenmesinden sonra ülkesine inmiş olduğu herhangi bir Âkit Devlet, derhal olay hakkında bir hazırlık soruşturması yapar.

5. — Bir Devlet, bu madde uyarınca bir şahsı gözaltına alınca, uçağın tescil edildiği Devlete, gözaltına alınan şahsın uyruğu bulunduğu Devlete ve gerekli görüyorsa, diğer ilgili Devletlere, o şahsın gözaltına alındığını ve gözaltına alınmasını gerektiren şartları derhal bildirir. Bu maddenin 4 ncü paragrafında öngörülen hazırlık soruşturmasını yapan Devlet, bulgularını, anılan Devletlere derhal bildirir ve kaza yetkisini kullanmak niyetinde olup olmadığını belirtir.

MADDE — 14

1. — Herhangi bir şahıs, 8 nci maddenin 1 nci paragrafı uyarınca uçaktan indirildiği, veya 9 ncu maddenin 1 nci paragrafı uyarınca teslim edildiği, veya 11 nci maddenin 1 nci paragrafında öngörülen bir fiili ika ettikten sonra uçaktan indiği zaman, yolculuğuna devam etmek istemez veya devam edemezse ve iniş yapılan Devlet, eğer sözkonusu kişi kendi uyruğunda değilse veya daimî ikametgâhı kendi ülkesinde bulunmuyorsa, o kişiyi uyruğunda olduğu veya daimî ikametgâhının bulunduğu Devletin ülkesine veya, hava yolculuğuna başlamış olduğu Devletin ülkesine geri gönderebilir.

2. — Ne uçaktan indirme, ne teslim, ne 13 ncü maddenin 2 nci paragrafında öngörülen gözaltına alma ve diğer tedbirler, ne de söz konusu şahsın geri gönderilmesi; şahısların giriş ve kabulüne ilişkin kanunları bakımından ilgili Âkit Devletin ülkesine kabul edilme şeklinde telâkki olunmayacak ve işbu Sözleşmedeki hiçbir hüküm, bir Âkit Devletin, şahısların kendi ülkesinden çıkarılmasına ilişkin kanunlarını etkilemeyecektir.

MADDE — 15

1. — 14 ncü madde hükümleri saklı kalmak şartıyle, 8 nci maddenin 1 nci paragrafı uyarınca uçaktan indirilen veya 9 ncu maddenin 1 nci paragrafı uyarınca teslim edilen veya 11 nci maddenin 1 nci paragrafında öngörülen bir fiili ika ettikten sonra uçaktan inen ve yolculuğuna devam etmek isteyen herhangi bir şahıs, iniş yapılan Devletin kanunlarına göre iade işlemi veya ceza kovuşturması bakımından orada kalması gerekli olmadıkça, mümkün olur olmaz istediği istikamete gitmekte serbesttir.

2. — Ülkeye giriş ve kabule, suçluların iadesine ve ülkeden çıkarılmaya ilişkin kanun hükümleri saklı kalmak şartıyle, ülkesinde 8 nci maddenin 1 nci paragrafı uyarınca uçaktan indirilmiş veya 9 ncu maddenin 1 nci paragrafı uyarınca teslim edilmiş veya 11 nci maddenin 1 nci paragrafında öngörülen bir fiili ika ettiğinden şüphelenilen ve uçaktan inmiş olan bir şahıs hakkında bir Âkit Devlet, onun muhafazası ve güvenliği için, benzer durumlarda kendi uyruklarına tatbik olunandan farklı bir muamele tatbik etmeyecektir.

Bölüm VI. — Diğer Hükümler.

MADDE — 16

1. — Bir Âkit Devlette tescil edilmiş bir uçakta işlenen suçlar, suçluların iadesi bakımından, sadece işlendikleri yerde değil, aynı zamanda uçağı tescil eden Devletin ülkesinde de işlenmiş gibi muameleye tabi tutulurlar.

2. — Önceki paragrafın hükümleri saklı kalmak şartıyle, bu Sözleşmenin hiçbir hükmü, suçlunun iadesi yükümlülüğünü doğurduğu şeklinde telâkki edilemez.

MADDE — 17

Âkit Devletler, uçakta işlenen bir suç dolayısıyle kovuşturma veya tutuklama için herhangi bir tedbir alırlarken veya başka bir şekilde kaza yetkilerini kullanırlarken, hava seyrüseferinin güvenliği ve diğer menfaatleri bakımından gereken dikkati gösterecekler ve uçağın, yolcuların, mürettebatın veya yükün gereksiz olarak gecikmesini önleyecek şekilde hareket edeceklerdir.

MADDE — 18

Âkit Devletler, hiçbir Devlette tescil edilmemiş uçaklar işleten müşterek hava ulaştırma işletmeleri veya milletlerarası işletme teşekkülleri kurarlarsa, duruma göre, aralarından birini, bu Sözleşmenin amaçları bakımından tescil eden Devlet sayılmak üzere tayin edecekler ve bunu Milletlerarası Sivil Havacılık Teşkilâtına bildireceklerdir. Bu Teşkilât da, bu hususu, bu Sözleşmeye taraf olan bütün Devletlere duyuracaktır.

Bölüm VII. — Nihai Hükümler.

MADDE — 19

İşbu Sözleşme, 21 nci madde hükümleri gereğince yürürlüğe gireceği tarihe kadar, Birleşmiş Milletlerin veya İhtisas Teşekküllerinden birinin o tarihte üyesi bulunan herhangi bir Devlet adına imzalanmaya açık tutulacaktır.

MADDE — 20

1. — İşbu Sözleşme, imzalayan Devletlerin Anayasa usullerine uygun olarak onaylanacaktır.
2. — Onay belgeleri Milletlerarası Sivil Havacılık Teşkilâtına tevdi edilecektir.

MADDE — 21

1. — İşbu Sözleşme, oniki imzalayan Devletin onay belgelerini tevdii ve onikinci onay belgesinin tevdiinden sonraki doksanıncı günde bu Devletler arasında yürürlüğe girecektir. Bundan sonra onaylayan her Devlet bakımından Sözleşme, onay belgesinin tevdiinden sonraki doksanıncı günde yürürlüğe girecektir.

2. — İşbu Sözleşme yürürlüğe girdiğinde Milletlerarası Sivil Havacılık Teşkilâtı tarafından Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri nezdinde tescil ettirilecektir.

MADDE — 22

1. — İşbu Sözleşme, yürürlüğe girdikten sonra, Birleşmiş Milletler veya İhtisas Teşekküllerinden birinin üyesi bulunan herhangi bir Devletin katılmasına açık olacaktır.

2. — Bir Devletin katılması, katılma belgesin Milletlerarası Sivil Havacılık Teşkilâtına tevdi etmesi ile ve katılma keyfiyeti belgenin tevdii tarihinden sonraki doksanıncı günde hüküm ifade edecektir.

MADDE — 23

1. — Âkit Devletlerden herhangi biri Milletlerarası Sivil Havacılık Teşkilâtına bir ihbarda bulunmak suretiyle bu Sözleşmeyi feshedebilir.

2. — İşbu fesih keyfiyeti, Milletlerarası Sivil Havacılık Teşkilâtı tarafından çekilme ihbarının alınmasından 6 ay sonra hüküm ifade edecektir.

MADDE — 24

1. — İki veya daha fazla Âkit Devlet arasında bu Sözleşmenin yorumlanması veya uygulanması hususunda ortaya çıkan anlaşmazlık müzakere yolu ile halledilemez ise, taraflardan birinin talebi üzerine, hakeme sunulacaktır. Tahkim talebi tarihinden itibaren 6 ay içinde taraflar hakem heyetinin teşekkül tarzı hakkında anlaşmaya varamazlarsa, taraflardan herhangi biri anlaşmazlığı Divan Statüsüne uygun olarak yapılacak bir müracaatla, Milletlerarası Adalet Divanına götürebilir.

2. — Her Devlet, bu Sözleşmeyi imzalarken veya onaylarken veya Sözleşmeye katılırken bir önceki paragrafla kendisini bağlı saymadığını beyan edebilir. Böyle bir ihtirazî kayıt ileri sürmüş olan herhangi bir Âkit Devlete karşı diğer Âkit Devletler önceki paragrafla bağlı sayılmayacaklardır.

3. — Önceki paragraf uyarınca bir ihtirazî kayıt ileri süren Âkit Devlet, Milletlerarası Sivil Havacılık Teşkilâtına bildirmek suretiyle her zaman için bu kaydı geri alabilir.

MADDE — 25

Bu Sözleşmeyi, 24 ncü madde hükümleri dışında, herhangi bir ihtirazî kayıt ileri sürülemez.

MADDE — 26

Milletlerarası Sivil Havacılık Teşkilâtı aşağıdaki hususları Birleşmiş Milletlerin veya İhtisas Teşekküllerinden herhangi birinin üyesi bulunan bütün Devletlere bildirecektir :

a) Sözleşmeye konan her imzayı ve tarihini,

b) Tevdi olunan her onay veya katılma belgesini ve tarihini,

c) Bu Sözleşmenin, 21 nci maddenin 1 nci paragrafı hükümleri uyarınca yürürlüğe giriş tarihini,

d) Her çekilme ihbarının alınışını ve tarihini,

e) 24 ncü madde hükümlerine göre yapılan her beyan veya ihbarın alınışını ve tarihini.

Yukarıdaki hususları tasdiken usulü veçhile Hükümetlerince yetkili kılınan ve aşağıda imzaları bulunan tam yetkili Temsilciler bu Sözleşmeyi imza etmişlerdir.

İngilizce, Fransızca ve İspanyolca üç muteber metin halinde bindokuzyüzaltmışüç yılı Eylül ayının ondördüncü günü Tokyo'da tanzim edilmiştir.

Bu Sözleşme, Milletlerarası Sivil Havacılık Teşkilâtına tevdi edilecek ve 19 ncu madde hükümleri uyarınca bu Teşkilât nezdinde imzaya açık bulundurulacaktır. Sözü geçen Teşkilât, Sözleşmenin onaylı örneklerini Birleşmiş Milletler veya İhtisas Teşekküllerinden herhangi birinin üyesi bulunan bütün Devletlere gönderecektir.

BU KANUNA AİT TUTANAKLAR

Millet Meclisi			Cumhuriyet Senatosu		
Cilt	Birleşim	Sayfa	Cilt	Birleşim	Sayfa
5	90	540	18	24	618
6	100	270	21	36	3
7	25	541,547,562:565		51	592,602,613,650:
8	27	7,31,46:49			651
	28	93,111,129:131			
	31	196,233,258:261			

I - Gerekçeli 73 S. Sayılı basmayazı Millet Meclisinin 25 nci Birleşimine, 453 S. Sayılı basmayazı Cumhuriyet Senatosunun 51 nci Birleşim tutanağına bağlıdır.

II - Bu kanunu; Millet Meclisi Adalet ve Dışişleri, Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet, Dışişleri, Turizm ve Tanıtma komisyonları görüşmüştür.

III - Esas No. : 1/146.